

kérdőjel

A Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja 3. évfolyam 1995. április

Új intézetigazgatók

Dr. Antal Miklós egyetemi tanárt 1994. július 1-én nevezték ki az Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet igazgatójává. Elődje dr. Székely György egyetemi tanár 19 éven keresztül vezette az intézetet, megalapozta annak hírnevét, magas szakmai színvonalát. Antal Miklós legfontosabb feladatának ezt a magas oktatói és kutatói standard megtartását, lehetőség esetén további emelését tekinti.

Dr. Berta Andrást 1994. július 1-én nevezték ki a Szemklinika igazgatójának. Legfontosabb céljának azt tartja, hogy ennek a jól működő intézetnek a hírét, az országos szemészeti ellátásban betöltött vezető szerepét továbbra is megőrizzék és az újabb kutatási eredmények gyakorlati alkalmazásával fokozzák a gyógyítás hatékonyságát.

Az „Év Oktatója”

A gyógyítás, oktatás, kutatás hármas követelményének nehéz megfelelni. **Dr. Gomba Szabolcs** professzor úrra is sok teher hárul, ennek ellenére aki hallotta őt előadni, oktatóként is nagyra értékeli.

Orvosok és a sport

Ha valakire, akkor **dr. Bozsányi Győzőre** igazán érvényesek Ilosvay Selymes Péter szavai, amelyekkel az ifjú Toldit jellemezte, s amely megállapítást Arany János mottóként vett át saját Toldijába: "Erős, vastag gyermek volt kicsin korában". Inkább erős, és nem is annyira vastag gyerekről volt szó. Tény, hogy meglehetősen hamar eljutott az ökölvívásig, e nemes sportig, amelyet oly neves írók is magasztaltak, mint Hemingway, aki maga is művelte, vagy George Bernhard Shaw, aki regényt írt egy hajdani öklésről, Cashel Byronról.

A Rektori Hivatal hírei

Ünnepi díjátadások

Új egyetemi doktorok

Vita a felsőoktatási törvényről

FEFA pályázat!

REKTORVÁLASZTÁS

Kredit-rendszer

Ösztöndíjak, finanszírozások

Egyetemi Klinikák Szövetségének vezetői ülése

Gazdasági, szervezési változások

Tanszékvezetői megbízatások

????????????????????

Bemutatjuk az új intézetigazgatókat

Magas színvonalú oktató- és kutatómunka

Dr. Antal Miklós egyetemi tanárt 1994. július 1-én nevezték ki az Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet igazgatójává. Elődje dr. Székely György egyetemi tanár 19 éven keresztül vezette az intézetet, megalapozta annak hírnevét, magas szakmai színvonalát. Antal Miklós legfontosabb feladatának ezt a magas oktatói és kutatói standard megtartását, lehetőség esetén további emelését tekinti.

- Közel húsz éve vagyok az intézet munkatársa, így bizonyos tapasztalatokkal rendelkezem azaz a munkával kapcsolatban - mondja Antal doktor.- Ezek a tapasztalatok, az intézet iránt érzett felelősség, a kollégáknak irántam megnyilvánuló emberi és szakmai bizalma készítetett arra, hogy a meghirdetett állást megpályázzam.

- Az önök tárgya alapozó. Érzik-e ezt a hallgatók, milyen az érdeklődésük?

- A humán anatómia, szövet- és fejlődéstani az orvosképzés első két évében oktatott alaptudományok egyike, a mindenkori orvosképzés nélkülözhetetlen eleme. Könnyű belátni, hogy az emberi test makroszkópos és mikroszkópos szerkezetének alapos ismerete nélkül gyakorlati orvoslás nem létezik. A humán anatómia, szövet- és fejlődéstani oktatásán keresztül egy olyan modern morfológiai ismeretanyagot és - ami talán még fontosabb - funkcionális-anatómiai szemléletmódot kell átadnunk a hallgatóknak, amelyre építkezve el tudják sajátítani a klinikai tárgyakat, s ennek nagy hasznát veszik későbbi differenciál diagnosztikai munkájukban is. Néha úgy tűnik, hogy a hallgatók egy része nem igazán érzi és érti a tárgy jelentőségét. Meglehet persze, hogy a hiányzást, az aktivitás hiányát, a vizsgákra való esetleges gyenge felkészülést csak részben okozza a hallgatók anatómia iránti mérsé-

kelt érdeklődése. Az elmúlt fél évben meghirdetett tanterven kívüli anatómiai és szövettani foglalkozásainkon meglepően magas volt a résztvevők száma. Ez számomra azt jelzi, hogy a hallgatók többsége tudatában van az anatómia fontosságának, csak a többi alapozó tárgy által támasztott, a közelmúltban jelentősen megnövekedett tanulmányi követelmények miatt nem jut rá elég idejük. Új oktatástechnikai módszerek bevezetésével talán a jelenleginél könnyebbé és hatékonyabbá tehetnénk az anatómia, a szövettan és a fejlődéstani tanulását. Ilyen lehetőségeket folyamatosan keresünk, erőfeszítéseket teszünk annak érdekében is, hogy megteremtjük az ehhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket.

- Ismereteim szerint a tudományegyetemen végzett biológusok is átkerülnek önökhöz és itt oktatnak.

- Ez így van, és nagy szükségünk is van rájuk. Intézetünk oktatási terhei igen magasak, nem mérhető össze egyetlen más elméleti intézet oktatási kötelezettségeivel sem. Ennek ellenére kollégáimmal együtt maximálisan helytállunk. Zárójelben jegyzem meg, hogy a fizetésünk ezt nem tükrözi. Természetesen az lenne az optimális, ha a leendő orvosoknak orvosok oktathatnák az anatómiát, szövettant és fejlődéstant.

Sajnos ez jelenleg szinte megoldhatatlannak tűnik, ezért szükséges nem-orvos diplomások bevonása. Előképzettségük különbözősége miatt azonban, mielőtt önálló oktatási feladatokat kapnának, fel kell vértetniük őket egy orvosi-biológiai szemléletmóddal, át kell esniük egy speciális posztgraduális képzésen. Eddig "tutor rendszerben" zajlott az intézet falain belül. Bár ez a továbbképzési forma jól működik, úgy gondolom, önmagában nem elégséges. A jövőben a jól bevált "tutor rendszer" mellett keresnünk kell új képzési formákat is.

- Más intézetek vezetői mennyire szorgalmazzák az ilyen irányú posztgraduális képzést?

- Az elméleti intézetek oktatói utánpótlásának biztosítása általános probléma. A jelenlegi nyugtalanító helyzet rendezése valamennyi elméleti intézetnek alapvető érdeke. Ebben az elméleti intézetek vezetői teljes mértékben egyetértenek. Olyannyira, hogy két évvel ezelőtt az Universitas keretein belül el is indult egy ún. szakbiológus képzési program, amelynek a célja magasan kvalifikált elméleti orvosi-biológus szakemberek képzése. Ez ma még nem működik optimálisan, néhány vonatkozásban módosításra szorul. Mindenesetre egy olyan jellegű kezdeményezés, amely alkalmassá válhat az elméleti intézetek oktatói és kutatói utánpótlásának biztosítására.

- Az Anatómiai Intézetben magas színvonalú kutatómunka is folyik. Milyen jellegű kutatásokat folytatnak?

- Intézetünkben több évtizedes múltú visszatekintő kötőszövetbiológiai és neurobiológiai alapkutatások folynak. Nyugodtan mondhatom, hogy mindkét területen nemzetközi standardokkal mérve is igen magas színvonalú kutató munkát végzünk. A neurobiológiai munkacsoport, amelyhez én is tartozom, fő profilja a központi idegrendszer szen-

zoros és motoros működéseinek korrelatív fejlődéstani, morfológiai, sziaptológiai, neurokémiai és fiziológiai vizsgálata. Címszavakban megfogalmazva: vizsgáljuk a fájdalomérzés neurobiológiai alapjait, a fájdalomérzetet kiváltó úgynevezett nociceptív ingerületek feldolgozásával kapcsolatos idegi jelenségeket a központi idegrendszerben, illetve azokat a neuronális mechanizmusokat, amelyek alapvetően fontosak a koordinált izommozgások idegrendszeri szabályozásában. Erdemleges vizsgálatuk csak komplex, multidiszciplináris módszertani megközelítéssel lehetséges. Alkalmazunk fény- és elektronmikroszkópos neuronális jelölési technikákat, pre- és postembeding immunhisztokémiai módszereket, molekuláris biológiai technikákat, extra- és intracellu-

lárís elektrofiziológiai mérési eljárásokat, két- és háromdimenziós képelemzési módszereket, számítógépes modellezéseket. Ezekkel a módszerekkel nyerhető eredmények szintézisével próbálunk közelebb jutni a fent vázolt központi idegrendszeri szenzoros és motoros rendszerek működésének pontosabb megértéséhez.

- *A tudományos munka hatékonyságát jelentősen növelhetik a hazai és nemzetközi kollaborációk. Milyen lehetőségei vannak intézetének ebből a szempontból?*

- Az elmúlt évek során sikerült néhány igen gyümölcsöző nemzetközi kapcsolatot kiépítenünk amerikai, angliai, svájci, norvég, japán kutatókkal. Ezeket a kapcsolatokat természetesen továbbra is ápolni kívánom, mert lehetőségeket teremtenek arra, hogy fiatal kollégáim és az intézetben dolgozó Ph.D. hallgatók a

világ élvonalában álló laboratóriumokban töltsenek el rövidebb-hosszabb időt új módszereket és szemléletmódot tanulmányozva. Bár a nemzetközi kapcsolataink sokrétűek, furcsa módon alig van kapcsolatunk egyetemünk más intézeteivel, klinikáival, holott az Anatómiai Intézet mellett máshol is folynak neurobiológiai kutatások. Az egyetemen belüli együttműködés hiányát nagyon sajnálatosnak tartom. Tanácsos lenne a kapcsolatok ápolására sokkal több energiát fordítani, keresni a közös érdeklődési területeket, hiszen a klinikák és elméleti intézetek közötti kollaborációk mindkét fél számára óriási előnyökkel járnak. A kapcsolatfelvétellelre mi partnerek vagyunk...

Salga Attila

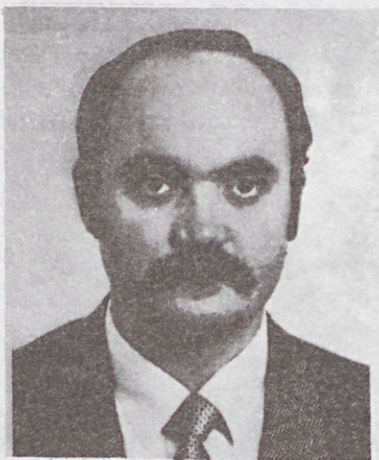

Az országos szemészeti ellátásban betöltött vezető szerepet továbbra is meg kell őrizni

A Szemészeti Klinikán folyó gyógyító, kutató és oktató munkát nem csak hazánkban, hanem külföldi intézményekben is ismerik. Számos itt kidolgozott műtétet és diagnosztikus eljárást használnak szerte a világon. E műtétek kidolgozása elsősorban Blaskovics László, Kettesy Aladár és Alberth Béla professzorok nevéhez fűződik.

Alberth professzor iskolateremtő tevékenységét 1973-ban a nemzetközi szemészet egyik legmagasabb kitüntetésével, a Graefe-díjjal ismerték el. Az ország hat egyetemi szemklinikája közül négyet tanítványai vezetnek, mások kórházi főorvosok, társprofesszorok lettek.

Dr. Berta Andrást 1994. július 1-én nevezték ki a Szemklinikai igazgatójának. Legfontosabb céljának azt tartja, hogy ennek a jól működő intézetnek a hírért, az országos szemészeti ellátásban betöltött vezető szerepét továbbra is

megőrizték és az újabb kutatási eredmények gyakorlati alkalmazásával fokozzák a gyógyítás hatékonyságát.

- *Professzor úr! Klinikájuknak milyen speciális, csak itt alkalmazott műtéti eljárásai vannak?*

- Negyven éve a debreceni Szemklinikai a szaruhártya-átültetés országos központja. Az utóbbi tíz évben a Debrecenből elkerült szemész professzorok és főorvos-

sok szerte az országban végzik ezt a műtétet. A szaruhártya-átültetések döntő többsége ma is nálunk történik. Ez 100-120 átültetést jelent évente. Más intézmények ilyen irányú tevékenységét rendszeresen tartott továbbképző előadásokkal, tanfolyamokkal segítjük, és törekszünk arra, hogy az új műtéti módszereket, diagnosztikus eljárásokat mi alkalmazzuk először. Jelentős előrelépést jelentett 1994-ben a cornea bank elindítása, mely által biztosított corneákat rajtunk kívül több más szemészeti intézmény is felhasználja.

Második helyen az intraocularis daganatok kontakt béta-sugárkezelését lehetne említeni. Ezt a módszert 1986 óta alkalmazzuk a klinikán. Harmadik éve országos szemészeti onkológiai központként működünk, azaz minden besugárzásra alkalmas chorioidea melanomás és retinoblastomás beteg hozzánk kerül. Az eredmények nagyon meggyő-

zőek, amit az is mutat, hogy rosszindulatú daganat miatt egyre ritkábban kell eltávolítani szemet Magyarországon.

A harmadik kiemelt területet a rövidlátás elleni műtétek képezik. Mi orvosi indikáció alapján operálunk, tehát a nagyfokú (a mínusz tíz dioptriát meghaladó), progresszív (látásromlással fenyegető) esetekben végzünk műtéteket. Kis- és közepesfokú rövidlátókon végezhető szaruhártya bemetszéseket továbbra is csak kivételes esetekben, például nagyfokú anisometropia esetén vállalunk. Ez utóbbi műtéteket egyébként a társadalom biztosító sem finanszírozza, a kozmetikai műtétekkel azonos kategóriába sorolja.

Negyedik helyen a szemészeti plasztikai műtéteket említtem. Ezen a területen a DOTE Szemklinika szintén nagy hagyományokkal rendelkezik. Itt szintén a nem kozmetikai célú, tehát daganat, sérülés, vagy más szemhéjon előforduló betegség miatt végzett helyreállító műtétekről és nem ránceltávolításról vagy szemhéjfelvarrásról van szó. A téma iránt nagy az érdeklődés. A februárban megrendezésre kerülő szemészeti plasztikai sebészeti tanfolyamunkra olyan sokan jelentkeztek, hogy komolyan fontolgatjuk a tanfolyam 1-2 évente rendszeresen történő megrendezését.

- *Megfelelő színvonalú-e ehhez a műszerezettségük?*

- A szemészetben szinte minden diagnosztikus és műtéti eljárás alkalmazásához bonyolult és drága berendezésre (ultrahangra, lézerre, operáló mikroszkópra stb.) van szükség. Az utóbbi időben a mi szakterületünkön is elter-

jedt a számítógépes technika. Bár az elmúlt évben, elsősorban jól átgondolt pályázati tevékenység eredményeként több nagy műszert (fluoreszcen angiographiához használt funduskamerát, egy korszerű ultrahang berendezést, vitrectomiáknál is használható lézert, egy vákum rotortrepánt és egy computeres perimétert) tudtunk beszerezni, elmaradásunk és a szakma jellegzetességeiből adódó ezirányú jogos igényeink még mindig hatalmasnak mondhatók. Ugyanakkor jelentős előrelépést jelent a néhány hete vásárolt második operáló mikroszkóp beállítása, amelytől a műtéteink, elsősorban a műlencsebeültetések számának jelentős emelkedését várjuk. Ilyen széles spektrumon és ilyen volumenben végzett tevékenységhez a Szemklinikán dolgozó orvosok száma (16) igen alacsony, annak ellenére, hogy rajtunk kívül jelenleg 7 külföldi vagy más hazai intézményből tartósan hozzánk irányított ösztöndíjas orvos is dolgozik nálunk.

- *Pedig önöknek még kutatásra és oktatásra is kell időt tartálékolniuk...*

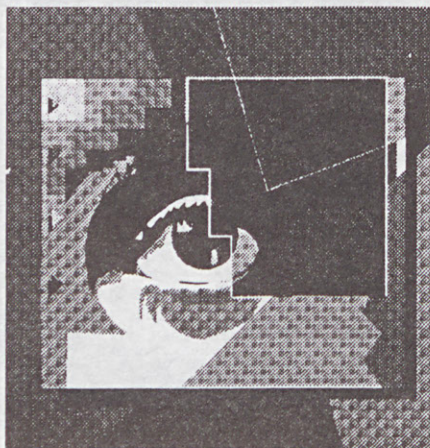
- Valóban így van. A szemészet magasszintű műveléséhez a szakirodalom rendszeres követése mellett elengedhetetlen egy vagy több kisebb területen végzett aktív tudományos tevékenység folytatása is. Ez a jelenlegi betegforgalom mellett rendkívül nagy terhet ró a nálunk dolgozó orvosokra. Az elmúlt fél évben minden két hétre esett egy tanfolyam, továbbképző előadás sorozat, vagy tudományos kongresszus, és az ezekre való felkészülés az orvosok szinte minden szabad idejét igénybe

vette. Ezt ilyen tempóban hosszú időn keresztül folytatni nyilvánvalóan nem lehet. A megoldást elsősorban hosszabb-rövidebb külföldi tanulmányutakban látom. Ezek keretében lehetőség nyílik az elmélyült kutató és fejlesztő munkára is. Ezen a téren a klinika hagyományosan jó német kapcsolatainak fenntartása mellett amerikai intézetekkel kialakított együttműködések fejlesztését tervezzük.

- *Gondolom, hogy az oktatás nem kerül a harmadik helyre.*

- Épp ellenkezőleg. A Szemklinika a posztgraduális képzés mellett mindig is nagy súlyt fektetett az orvostanhallgatók oktatására. Mind a gyakorlatok, mind az előadások jól átgondolt, pontosan kidolgozott tematika szerint folynak, és ebben az évben először, a differenciál diagnosztikai szemlélet és a problémamegoldó gondolkodás is nagy teret kapott. Az oktatás terén az a nagy gondunk, hogy a hallgatók az előadásokat alig látogatják. Annak ellenére, hogy azokon fontos gyakorlati ismereteket igyekszünk számukra átadni, pedig mindent megteszünk, hogy az előadások didaktikusak, változatosak és a hallgatók számára is élvezetesek legyenek. Így a probléma mindenképpen megoldásra vár, mert az előadásokon elhangzottak a szemészet oktatásának szerves részét képezik, ráadásul olyan fontos tudnivalókat jelentenek, melyeket sem a gyakorlatokon, sem a vizsgára való felkészülés során tankönyvből elsajátítani nem lehet.

Salga Attila

Élményszámba mennek az előadásai, mondják róla a hallgatók

Nyolcszáz holttestet boncolnak fel (1400-at is kellene) évente, 14 ezer szövettani mintát elemeznek a patológiai intézetben, ahol a színvonalas kutatómunka mellett tíz csoportban oktatnak harmadéves hallgatókat. Kiveszi részét az intézet az angol nyelvű orvospérezésből, kórszövettani asszisztenseket készít fel, szakbiológusok járnak ide és folyik a PhD-program is.

A feladatok megoldásához tizenöt orvos áll az intézet rendelkezésére. Kiszámították, hogy a normák szerint kilenc orvosnak kellene teljes munkaidejét klinikai munkára fordítania. Ottjártunkkor állásüresedés, katonai szolgálat és külföldi tanulmányutak miatt éppen ennyien voltak. A gyógyítás, oktatás, kutatás hármas követelményének nehéz így megfelelni. **Dr. Gomba Szabolcs professzor** úrra is sok teher hárul, ennek ellenére aki hallotta őt előadni, oktatóként is nagyra értékeli.

- Az egyetemen ma még általános „prelegáló” előadások egy kicsit valóban hasonlítanak a színészek alakításához. Egy-egy jó „szereplés” sok töprengést, próbát, gyakorlást igényel, ezt a hallgatók valószínűleg nem is gondolják. Hiába van tapasztalatom, nem szeretek improvizálni. Percről percre eltervezem, hogy milyen elemet, blokkot, ábrát, módszert fogok használni, s ez ugyanazon téma esetén évenként gyakran változik. Sokaknak tetszik, hogy egyszerre két kézzel tudok írni a táblára, s ha már lankad a figyelem, akkor például élek ezzel a lehetőséggel. Rögtön odafigyelnek! Egyébként is, ha eljönnek a hallgatók, vagyis megtisztelnek engem, akkor különlegeset, érdekeset várnak tőlem, nemcsak a száraz tananyagot, azt megtalálják a könyvben. Azon túlmenően is nyújtanom kell valamit: az alapvető ismeretek, a lényeg talán így jobban megmarad bennünk.

- *Kedvelt eszközei a hatáskelésben?*

- Egy humoros eset, vagy karikatúra bemutatása lehetőséget ad arra, hogy kiegyenesedjenek a görnyedt hátaik, lazuljanak a jegyzetelésben görcsösödött kéz izmai, szusszanáshoz jusson az a szegény medikus. Így aztán a leadott anyagot - ha kell, szituációhoz kötve - jobban fel tudja majd idézni. Igyekszem úgy előadni - ez nyilván nem mindig sikerül - hogy a képességekkel kevésbé megáldottak is mindent megértsek, de a tehetségesebbeknek se legyen unalmas. Van egy jó tankönyvünk, ezt kell nekem illusztrálnom, színesítenem. Mellesleg, ha valaki intelligens, részt vesz a gyakorlatokon, megtanulja a könyvet, anélkül is le tud vizsgázni, hogy egy előadásomra is eljött volna. Viszont az a hallgató, aki időt szentel rám, nyilván támogatásért, csoportosításért, szemléletért, kiegészítésekért, a tananyag lényegének megértéséért jön el. Meggyőződésem, hogy aki rendszeresen eljár (nem csak az általam tartott) orvosegyetemi előadásokra, az az orvoslást magasabb szinten sajátítja el még akkor is, ha ez esetleg érdemjegyében nem tükröződik. Úgy látom - sajnos - erre nem minden hallgatónk vágyik. Dédelgetett tervem, hogy tantermi előadásaimat úgy dolgozzam át, hogy szituációköz-

pontúvá váljanak, tehát a gyakorlatban észlelt konkrét esetekből kiindulva jussak el a tankönyv sokszor száraz, nehezen emészthető, önmagában elvontnak, „szobatudományzagúnak” tűnő soraihoz.

- *Mit gondol az audiovizuális szemléltetésről?*

- Hozzáértő mesterektől ugyan életemben csak egy hónapig tanultam, de nagyon szeretek rajzolni, karikatúrázó hajlamaim is vannak. Így aztán elég sokat szemléltetek az órán Régebben sokat rajzoltam a táblára, ma már fóliáról vetítem ki az ábrákat és diapozitíveket használok. Sürgető feladatunk, hogy kihasználjuk a rendelkezésre álló video-felszerelést a tantermi előadásokon is. A bevezetőben említett munkaerőgondok sajnos e téren is éreztetik hatásukat.

- *Ha már a patológia oktatásáról beszélünk, ejtsünk szót az új, „amerikaiból” fordított patológia tankönyvről (Cumar, Cotran, Robbins: A patologia alapjai, 1993). Sokan szóvá teszik, miért nem magyar szerzők írtak egy új könyvet?*

- Nem tagadom, e fordítás létrejöttében meghatározó szerepem volt. Mint a könyv előszavában is megírtam, a patologia alapjai mindenütt azonosak. A könyvet olyan törzsanyagként kell tekinteni, amit az egyes egyetemek a saját nézetük szerint adaptálhatnak a magyar viszonyokhoz a gyakorlati és elméleti órákon. A munka a nemzetközi kritika mérlegén nem bizonyult könnyűnek: lefordították spanyolra, japánra, törökre is. Az angolszász nyelvtérleten egyike a népszerű tankönyveknek. Szerintem a XXI. század patológiájának „előszobájába” jut, aki jól megtanulja.

- *Van-e valamilyen különleges vizsgamódszere?*

- Látom és tapasztalom, hogy a harmadéves hallgatók fáradtak, stressz állapotban vannak. Szerintem ez az egyik legnehezebb év. A második évfolyam sokat kivesz

a hallgatókból, a kórtan, a mikrobiológia, a klinikai kémia, a pathologia óriási ismeretanyag. Nagyon bele tudom képzelni magam a helyükbe, olykor talán túlságosan is. Arra azért vigyázok, hogy lehetőleg mindenki tudjon annyit pathológiából, amennyi a felsőbb évek anyagának megértéséhez, megtanulásához kell. Buris professzor úr ugyan azt mondja, ötödévre túl sokat felejtene a hallgatók pathológiából... Mindenesetre a bukási arány 25 százaléknál körül van, az évfolyamátlag

alig több, mint három egész. Úgy hiszem, oldott a vizsgalétkör, bár puskázás, sűgás, méltatlan rimázkodás esetén elvesztem az önkontrollomat. Ami pedig a jeles osztályzatot, vagy az utóvizsgát illeti: nemcsak a három tétel anyagát kérem számon, hanem egyéb anyagrészekbe is belekérdezek.

- *Professzor úr hogyan képes időt szakítani a tudományos munkára?*

- Nehezen, széttöredezetten. Az oktatási és tudományos „közélet” szervei elég sokszor ké-

rik közreműködésemet, és sajnos nem vagyok eléggé önző, nem tudok nemet mondani. Az intézet jelenlegi orvoslétszáma mellett a betegellátással kapcsolatos feladatok és az oktatás kapott prioritást, a kutatás - remélem, csak átmenetileg - hátrább szorult. USA-beli tanulmányutásaink visszatérése, üres állásaink betöltése (ami nem megy könnyen) normalizálhatja ezt a helyzetet.

Salga Attila

Ünnepi díjátadások

A Debreceni Universitas társintézményei 1995. március 15-én a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában tartott nyilvános ünnepi tanácsülésén emlékeztek az 1948-49-es forradalom és szabadságharc 147. évfordulójára.

Ünnepi beszédet mondott dr. Loch Jakab egyetemi tanár, a DATE rektora.

Az ünnepség keretében a Debreceni Universitas társintézményeinek vezetői alapítványi- és intézményi díjakat adtak át oktatóknak és hallgatóknak.

Dr. Gergely Lajos, a Debreceni Orvostudományi Egyetem rektora a következő oktatóknak és hallgatóknak nyújtott át alapítványi és intézményi pályázati díjakat:

OLÁHNÉ MEZEI RÓZA alapítvány pályadíjat nyertek:

Dr. Kappelmayer János, a Klinikai Kémiai Intézet egyetemi adjunktusa,

Dr. Sipos István, az Élettani Intézet egyetemi gyakornoka,

Dr. Veress György, a Mikrobiológiai Intézet egyetemi tanársegédje,

Dr. Kocsis Katalin, az Anatómiai Intézet TMB ösztöndíjasa,

Dr. Kovácsné dr. Zákány Róza, az Anatómiai Intézet egyetemi tanársegédje.

Dr. DÉNES MAGDA alapítványi díjat nyertek:

Szabó Lilla IV. éves orvostanhallgató,

Boczán Judit V. éves orvostanhallgató,

Bárdi Edit V. éves orvostanhallgató,

Sipos Tímea V. éves orvostanhallgató.

Dr. DREGUSS MIKLÓS alapítványi pályadíjat nyertek:

Plósz János II. éves orvostanhallgató,
Ráczkevei Éva VI. éves orvostanhallgató.

Jó tanuló - jó sportoló cím pályadíj nyertesei:

Endes György VI. éves orvostanhallgató,
Hoffer Gábor V. éves orvostanhallgató,
Papp Zoltán VI. éves orvostanhallgató.

A Rektori Hivatal hírei

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa 1995. február 21-én tartotta 1994/95. tanévi IV. rendes ülését dr. Gergely Lajos rektor elnökletével.

Megemlékezések

Az elnöklő rektor napirend előtt az egyetem két prominens halottjáról - a december 30-án elhunyt dr. Kovács Tibor egyetemi tanárról, az Élettani Intézet professzoráról és dr. Szelezky Gyula professzoráról az I.sz. Sebészeti Klinika nyugállományú tanszékvezető egyetemi tanáráról emlékezett meg kegyeletes szavakkal.

Az Egyetemi Tanács néma felállással adózott az elhunyt professzorok emlékének.

Új egyetemi doktorok

Az Egyetemi Tanács ülése egyetemi doktorok avatásával kezdődött. A doktori eskü letétele után a rektor és a rektorhelyettesek hagyományos kézfogással fogadták egyetemi doktorra:

Dr. Fekete Istvánné Csótó Edit Krisztinát, az Egyetemi Gyógyszertár gyógyszerészét, valamint

Katona Évát, egyetemünk Kóréletani Intézetének tanársegédjét.

Vita az új felsőoktatási törvényről

Dr. Gergely Lajos a rektori beszámoló keretében tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot arról, hogy március 1-jén az Egészségügyi Tudományos Tanács (ETT) plénuma foglalkozni az egészségügyi felsőoktatás helyzetével. A Felsőoktatási Törvény már egyértelműen határozott a felsőoktatás jövőjét illetően, azonban számosan úgy érzik, hogy az orvosegyetemek helyzete nem kellően rendezett. A Művelődési és Közoktatási Minisztérium irányítása alatt nem érvényesülnek az orvosképzés speciális igényei. Ezen tanácskozásnak - melyen résztvesz a népjóléti miniszter valamint a művelődési és közoktatási miniszter is, - nem célja a főhatósági felügyelet megváltoztatása. Minél jobb pozíciókat kell kiharcolni az egyetemeknek - ha tudnak - mindkét minisztériumnál. A jelenlegi helyzetben ez a kettős felügyelet inkább hátrányára válik az egyetemeknek, mert egyik minisztérium sem érzi, hogy maximálisan támogatnia kellene az orvosegyetemeket. Így ennek megfelelően jóval kevesebb állami támogatást kapnak, mint az egyéb - nem orvosképzéssel foglalkozó - egyetemek. Ezen a plénumon megtárgyalásra kerül ismét az integráció kérdése, a Felsőoktatás-fejlesztési Törvény, mely a parlament elé kerül. Hozzátette, hogy egyetemnek csak azon felsőoktatási intézmények minősülnek, ahol több irányú - legalább három - szakon

folyik képzés. Ez azt jelenti, hogy jelen pillanatban nemcsak a DOTE, hanem a Kossuth Lajos Tudományegyetem sem számítana egyetemnek. Tehát ha ezt így fogadják el, akkor ez az integráció irányába hat. Elmondta, hogy különösen problematikus a finanszírozás, valamint az oktatás kérdésénél a hallgatói-oktatói arány. Mindezeket figyelembevéve el kell érni, hogy az egyetem helyzete ne romoljon tovább. Bejelentette, hogy március 2-án kerül sor a Magyar Rektori Konferencia keretében a Felsőoktatási-fejlesztési Törvény megvitatására. Egy-két kérdésben veszélyes lehet, ha például az oktatói-hallgatói arányt törvény fogja definiálni, és a számuk kedvezőtlenül alakul. Ebben a formában nem lehet a jelenlegi oktatói-hallgatói létszámot tartani. Egyetemünkön több mint 1800 ágyon folyik gyógyító tevékenység. Ez az a pont, ahol állandó probléma van, mert az MKM illetékesei nem ismerik az orvosképzés specifikumait. Ezért kell megfelelő pozíciókat kiharcolni. Ha nem sikerül, akkor marad az a lehetőség, hogy a gyógyító-ellátásban résztvevők egy részét ki kell vonni az oktatói kategóriából, és más gyógyító orvosi státusba kell átminősíteni, átsorolni.

Új FEFA pályázat

A rektor tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot arról, hogy az Universitas Egyesülés ismét nyert - egy integrációt elősegítő - FEFA pályázatot, amely kb. 106 millió forintot képvisel. Ebben a DOTE számos területen érdekelt. Többek között a vidéki karok integrálási törekvéseiben, az intézmény-irányítás korszerűsítésében, egységes információs rendszer kialakításában. Erre kapta a DOTE a legtöbb pénzt, és a PET Centrumra is egy jelentősebb összeget. A Kassai úti beruházásra a legminimálisabb összeget, nyerte az Universitas.

Emlékkötetek professzorainkról

A rektor ömmel jelentette be, hogy gyarapszik az a sorozat, amely tavaly indult, és a DOTE professzorainak, iskolateremtő egyéniségeinek állít emléket. Mára már 5 kötet jelent meg, és további legalább 7-8 kötet van előkészítés alatt. Ugyanakkor előkészítés stádiumában van az egyetem történetét bemutató könyv is.

Rektorválasztás

A rektori tisztségre kiírt pályázat benyújtási határideje 1995. február 24. volt. A rektorválasztást pontosan rögzíti az SzMSz. A rektorjelöltek 30-35 perces bemutatkozó előadást tartottak március 24-én (pénteken). Április 4-én (kedden) volt a választás

első, majd 11-én a második fordulójára. A pályázat megnyeréséhez minimum 2/3-os szavazati többség szükséges. Mivel az első fordulóban egyik jelölt sem érte el az 50 % + 1 szavazatot, ezért ismételt szavazást kellett lebonyolítani a két legtöbb szavazatot kapott jelölt között. A második forduló eredményes szavazata alapján 1995. július 1-től a DOTE rektora dr. Muszbek László professzor, a Klinikai Kémiai Intézet vezetője lesz, akit Göncz Árpád Köztársasági Elnök fog kinevezni. A rektor azt is közölte az Egyetemi Tanáccsal, hogy akit az ET megválasztott, azaz aki elérte az 50 % + 1 szavazatot, annak a kinevezésében a minisztériumnak nincs beleszólási joga, mert a minisztérium csak az eljárás törvényességét ellenőrzi.

Bejelentette, hogy - az előzetes tervek szerint - a rektorválasztáson kívül még két tanácsülést kell tartani. Az egyik tanácsülésen az Urológiai Klinika, valamint a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika megüresedő tanszékvezetői állására benyújtott pályázatok elbírálása lesz a téma. Ezek beadási határideje már lezárult. Felhívja a figyelmet, hogy - a minisztériumi döntés értelmében - az lesz tanszékvezető, aki az Egyetemi Tanácstól a legtöbb szavazatot kapja. Ugyancsak dönteni kell az ET-nak a társprofesszori és docensi pályázatokról. A javaslatot 1995. április 19-ig kell felterjeszteni a minisztériumba.

Dr. Módis László oktatási rektorhelyettesi beszámolójában a rektor úr tájékoztatóját két ponttal egészítette ki. Közölte, hogy a Felsőoktatás-fejlesztési Törvény 10. verzióját véleményezték, amelyben van néhány kitétel amelyet nem tudnak elfogadni.

1995. február 5-én postázták dr. Csirik János helyettes államtitkár úrnak a törvénytervezettel kapcsolatos véleményüket. Legfontosabb megjegyzéseik az alábbiak voltak:

- ne szállítsák le a főiskolai képzési időt 3 évre, az egyetemi képzési időt pedig 4 évre;

- a kredit rendszer bevezetése, illetve az országos kredit rendszerhez való csatlakozás ne legyen előfeltétele a felsőfokú oktatás állami támogatásának;

- ne válasszák el egymástól az orvostudományi egyetemeket és az egészségügyi főiskolákat;

- differenciáltabban kezeljék a hallgató/oktató arányt az elméleti és a klinikai képzésben.

A rektorhelyettes tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot az FIT plenáris ülésén hozott - a DOTE-t is érintő - döntésről. Az FIT 1995. február 14-én tartott ülésén elfogadták a DOTE, HIETE, POTE, SzaOTE közös kérelmét az "Orvosdiagnosztikai Laboratóriumi analitikus" főiskolai szak alapítására. Hozzátette, hogy a szakindítás a pénzügyi források további tisztázása után lehetséges. Jó reményeik vannak arra, hogy a DOTE megtalálja a módját a szakindításnak 1996. szeptembertől Debrecenben.

Tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot arról, hogy az ETT Felsőoktatási Bizottsága február 15-én tartotta 2. ülését. Az ülésen - melyen a DOTE több képviselője is részt vett - megvitatták azokat az orvosegyetemek tevékenységével összefüggő problémákat, ame-

lyeknek a megoldását hatékonyabban kell képviselni a jövőben az MKM-ben. Az ülés előkészítője volt a március 1-én esedékes kibővített ETT ülésnek, melyen a Művelődési és Közoktatási Minisztérium és a Népjóléti Minisztérium vezetője is meg fog jelenni.

Kredit rendszer

Módis rektorhelyettes tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot az Oktatási Bizottság határozatairól.

Elmondta, hogy az Oktatási Bizottság úgy döntött, hogy az 1995/96-i tanévtől bevezetik a DOTE-n a fakultatív tárgyak (speciális kollégiumok és alternációk) kredit rendszerű értékelését. Közölte, hogy az értékelés szempontjain most dolgozik a Kredit Bizottság és a Kurrikulum Bizottság. A kurzusok besorolásának és értékelésének szempontjait - miután ezeket az Oktatási Bizottság elfogadta - ismertetni fogják az oktatási szervezeti egységekkel, és ezen szempontok ismeretében fogják kérni az 1995/96-i tanévre az alternációs programok és speciális kollégiumok bejelentését a tanszékektől.

Kitüntetések

Az Oktatási Bizottság az alábbi kollégáknak ítélte oda titkos szavazással a DOTE Kiváló Oktatója címet:

A DOTE elméleti intézetek oktatói közül dr. Matesz Klára egyetemi docensnek (Anatómiai Intézet), a klinikák oktatói közül dr. Horkay Irén egyetemi tanárnak (Bőrgyógyászati Klinika), az Egészségügyi Főiskola oktatói közül dr. Hadházy Csaba egyetemi tanárnak, az oktató kórházak oktatói közül dr. Szegedi János főorvosnak (Megyei Kórház, Nyíregyháza).

A rektor az alábbi kollégákat terjesztette elő a Művelődési és Közoktatási Minisztériumba oktatási kitüntetésre:

A Magyar Felsőoktatásért Emlékplakettre: dr. Szép Imre főorvos (HBM-i Mentőszolgálat), akit a DOTE hallgatói már két alkalommal választottak az Év Oktatójának.

A Pedagógus Szolgálati Emlékéremre: dr. Kávai Mária c. egyetemi tanárt (III.sz. Belgyógyászati Klinika).

Előterjesztést tett az Egyetemi Tanácsnak a **Krompecher-díj** odaítélésére. Mint ismert, a DOTE legmagasabb, az oktató munka elismeréséért adható kitüntetése a 2 évente kiadható Krompecher-díj. A díjat első ízben 1993-ban ítélte oda a DOTE. Közölte, hogy most esedékes a második Krompecher-díjas oktató kiválasztása. Elmondta, hogy a szabályzat értelmében ez - az Oktatási Bizottság javaslatára - az Egyetemi Tanács joga. Az Oktatási Bizottság javasolja, hogy ez évben dr. Gomba Szabolcs tanszékvezető egyetemi tanár (Patológiai Intézet) kapja ezt a kitüntetést. Gomba professzor úr oktatási és oktatásszervezői érdemeit ebben a körben talán felesleges részletesen méltatni. Tájékoztatásul közölte, hogy Gomba professzor úr 6 éven át volt a

DOTÉ oktatási rektorhelyettese. Az elmúlt három tanévben ő lett a III. éves hallgatók által megválasztott az "Év Oktatója" megítélt cím birtokosa. Kéri az Egyetemi Tanácsot, hogy fogadja el az Oktatási Bizottság javaslatát, és azt szavazatával erősítse meg.

Az Egyetemi Tanács elfogadta a Krompecher-díj odaítélését dr. Gomba Szabolcs professzor úrnak.

Ösztöndíjak, finanszírozások

Dr. Kovács László tudományos rektorhelyettesi beszámolójában bejelentette, hogy az Országos Akkreditációs Bizottság elfogadta a Doktori Szabályzatot, amely meghatározza a Ph.D. odaítélésének szabályait, és az egyes átminősítések feltételeit. Tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot arról, hogy a hallgatói-oktatói arány alakulása miatt a klinikus orvosok egy része nem fog egyetemi oktatói státuszt kapni. Az Országos Doktori és Habilitációs Bizottság úgy határozott, hogy kezdeményezi a Kormánytól 300 posztdoktorális ösztöndíj létesítését, amely az ösztöndíjon kívül dologi támogatást is lehetővé tesz. Ez azt jelenti, hogy lehetőség lesz tudományos státuson, ösztöndíjként dolgozni az egyetemen, majd egy 6 éves periódus után pályázni egyetemi állásra.

A másik problémakör a tudományos kutatás jövőbeni finanszírozási kérdése. Valószínű, hogy megmarad az OTKA támogatási rendszer, de csökkentett összeggel. Kialakult az a rendszer, hogy az OTKA pályázatot egy évben egyszer lehet benyújtani. Ebben az évben 1995. április 25.-e lesz az új OTKA pályázatok benyújtási határideje. Azok a 36 éven aluli fiatalok, akik tudományos fokozattal, vagy doktori minősítéssel rendelkeznek, pályázhatnak "ifjúsági OTKA"-ra. Erre azért van lehetőség, mert erre elkülönített pénzalap áll rendelkezésre. Az OTKA Bizottság határozott arról is, hogy a személyi kifizetések maximuma egy évre vonatkozóan a jövőben nem haladhatja meg az OTKA támogatás 30 %-át. Egy témavezető, vagy oktató nem vehet fel egy évben nagyobb összeget, mint 85 ezer forintot. Közölte, hogy a pályázatot 5 példányban kell beadni az OTKA Irodába 1995. április 25-ig. Emlékeztette az Egyetemi Tanácsot, hogy az Európai Közösség két évvel ezelőtt meghirdetett BIOMED néven egy pályázatot. Most pedig meghirdetésre került a BIOMED II. elnevezésű pályázat. Az ezzel kapcsolatos átiratot az intézetek néhány napon belül kézhez fogják kapni. Tájékoztató elmondta, hogy a pályázati űrlap, valamint a pályázati tájékoztató a Külügyi Osztály titkárnőjénél (Sulyok Barnáné) megtekinthető. A pályázatot eredeti űrlapon lehet benyújtani, melyet faxon lehet megkérni Brüsszelből. Ennek a pályázatnak a benyújtási határideje: 1995. március 15.

Az Akadémiai Törvény elfogadásának egyik gyakorlati konzekvenciája, hogy határozat született arról, hogy a továbbiakban az akadémikusok illetményét, illetve a nagydoktori illetményeket az Akadémia közvetlenül folyósítja január 1-től. Ez az oka annak, hogy január 1-től a fizetésekben a nagydoktori támo-

gató nem jelent meg. Az Akadémia minden nagydoktornak ki fog küldeni egy űrlapot, amelyen nyilatkozni kell arról, hogy milyen formában kívánják illetményüket felvenni.

Went István emlékérem

Kovács rektorhelyettes tájékoztatta az Egyetemi Tanácsot, hogy a Went-emlékérem - amely a DOTÉ tudományos kitüntetésére - odaítélésére való javaslatot a Tudományos Bizottság hatáskörébe tartozik. Közölte, hogy a Tudományos Bizottság döntésének ismertetésére felkérte dr. Hunyadi János professzort.

Hunyadi professzor bejelentette, hogy a Tudományos Bizottság 1995. február 9-én tárgyalta meg a Went István emlékérem 1995. évi odaítélését. Elmondta, hogy a szavazás titkosan, két lépcsőben történt. Eredményként a bizottság egyhangúlag javasolja az Egyetemi Tanácsnak az emlékérem 1995. évi odaítélését dr. Kovács László egyetemi tanár, az Élettani Intézet igazgatója részére, mely javaslatot az Egyetemi Tanács elfogadta.

Egyetemi Klinikák Szövetségének vezetői ülése

Dr. Péter Mózses klinikai rektorhelyettes beszámolójában közölte, hogy az elmúlt időszak legjelentősebb eseménye a klinikai munka szempontjából az Egyetemi Klinikák Szövetségének a DOTÉ-n lezajlott vezetői ülése, amelyen résztvett dr. Sándor László, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Önkormányzatának elnöke is. Az ülés egyetemünkre történt kihelyezésének az a magyarázata, hogy a szervezet két évvel ezelőtt dr. Péter Mózses egyetemi tanár kezdeményezésére itt alakult meg, s most jelentős állomáshoz jutott el. Ezen a gyűlésen az Országos Egészségbiztosítási Pénztár felelős vezetője bejelentette - majd később ezt írásban is megerősítette -, hogy az egészségbiztosítás elismeri és jogosnak ítéli meg azt az eddigi küzdelmeink célját képező kérést, mely szerint az egyetemek alapdíjának viszonylagos emelése indokolt. Nem azért, mert oktatás folyik (hiszen erre az OEP mindig azt válaszolja, hogy az oktatás az oktatási költségkeretből finanszírozandó), hanem a kiemelt gyógyítási tevékenység fedezésére. A költségigényes esetek ellátása érdemli meg a kiemelt támogatást. 1995. október 1-től a jelenlegitől eltérő finanszírozási rendszer lép életbe a gyógyintézményekben. Ennek keretében kerül sor a jogos korrekciókra, így az egyetemi klinikák kiemelt finanszírozására is. Érdemes volt tehát szövetségbe tömörülni, érdemes volt a szövetség munkáját szervezni. Lassan úgy tűnik, a befektetett munka meghozza a gyümölcsét, s ennek eredményeként javul a magyarországi egyetemi klinikák működési költségellátása.

Negatív jelenségről számolt be, miszerint az OEP ellenőrzései során rájött, hogy számos beteg egyszerre két klinikán is fekvőbetegként van nyilván-

tartva. A kiterjedt lista adatainak ellenőrzése során kiderült, hogy egyes klinikákon szokás a beteget úgy hazaengedni, mintha az nem ment volna még haza, s visszarendelni a zárójelentésért pár nap múlva az úgynevezett "adaptációs szabadság" végén. Adaptációs szabadság azonban csak a gyógykezelés közben, s akkor is csak meghatározott feltételek között adható, a kezelés végén nem. A listán szereplő betegek másnap egy másik klinikánkon felvétel nyertek, s ott is bejelentésre kerültek. Így egyetemünk ezen manipulációk során az OEP-vel szemben igen kellemetlen helyzetbe került.

Gazdasági, szervezési változások

A klinikai rektorhelyettes bejelentette, hogy a DOTE-n bekövetkezett étkeztetési változtatások szükségessé tették, hogy a Dietetikai Szolgálat az Élelmezési Osztálytól szervezetiileg független egységet alkosson. Ezért rektor 1994. december 6-án kelt alapító levelében a Dietetikus Szolgálatot önállóan nyilvánította és a mindenkor klinikai rektorhelyettes felügyelete alá helyezte. Az új szervezetben működő dietetikusok több időt tudnak tölteni a klinikákon, jobban lehet támaszkodni a gyógyítási, ápolási folyamatokban a munkájukra.

Elmondta, hogy a Klinikai Bizottság elmúlt ülésén foglalkozott azon tanulmány elkészítésének szempontjaival és elveivel, amely a belső elosztási rendszer értékelésére hivatott. Az elmúlt év adatainak összesítése azonban még nincs olyan stádiumban, hogy annak alapján az értékelést befejezhették volna. A Klinikai Bizottság foglalkozott a beteg-felvilágosítás, beteg-beleegyezés témakörével, melyet a betegek jogát szabályozó törvénytervezet új megvilágításban tárgyal, s amelynek ismerete és pontos alkalmazása sok peres eljárástól mentheti meg az Egyetemet.

Bejelentette, hogy dr. Harsányi László államtitkár levelében közölte az egyetemmel, hogy a DOTE III.sz. Belgyógyászati klinikájának rekonstrukciójára benyújtott támogatási kérelmet, annak a szakmai tervezési programját - néhány észrevétellel - jóváhagyólag elfogadták.

Az előkészítésre, a tender és az építési engedélyezési dokumentációk elkészíttetésére vonatkozó beru-

házási alapokmány-tervezet elkészíthető. A szükséges fedezet biztosításáról a minisztérium 1995. évi tervében, - a feladat végrehajtásának megkezdésére elkülönített 45 millió forint keretösszegegen belül - a tervezési szerződés függvényében tud majd intézkedni. Ezzel megindult a III.sz. Belgyógyászati Klinika bővítésének folyamata.

Bejelentette, hogy február 23-án Debrecenben - a minisztérium szervezésében - egy egyeztető tárgyalást tartanak, amelyen a Szolnok- és Hajdú-Bihar megyei gyógyintézetek vezetői vesznek részt. A minisztérium kiszámolta, hogy Magyarországon 37 ezer ágyat 140 ezerből meg lehet szüntetni. Így került összehasonlításra az igény és a kapacitás.

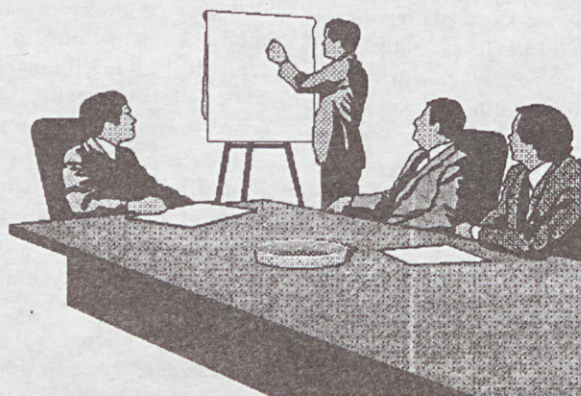
Dr. Pethő Attila a DOTE Informatikai Laboratóriumának vezetője a hibás adatszolgáltatással kapcsolatos kérdésekre válaszolva elmondta, hogy a korábban alkalmazott rendszerben ezt a kérdést nem ellenőrizték ilyen szempontból. Tudomása szerint a 60 ezres ápolási esetből kb. 300 hibára találtak.

Tanszékvezetői megbízatások

Három tanszékvezető egyetemi tanári megbízás meghosszabbításának véleményezésére a rektor által felkért három tagú ad hoc szakértő bizottság véleményét a bizottságok elnökei terjesztették elő. Dr. Balázs György professzor tanszékvezetői tevékenységéről kialakult véleményt dr. Péter Mózés klinikai rektorhelyettes ismertette és javasolta a tanszékvezetői megbízás meghosszabbítását. Az Egyetemi Tanács a javaslatot titkos szavazással jóváhagyta.

Dr. Facht József professzor tanszékvezetői működésének minősítését és megbízásának meghosszabbítására irányuló javaslatot a bizottság elnöke, dr. Módos László oktatási rektorhelyettes ismertette. Az Egyetemi Tanács a javaslatot titkos szavazással jóváhagyta.

Dr. Szepesi Kálmán professzor tanszékvezetői tevékenységének a minősítését és megbízásának meghosszabbítását célzó javaslatot dr. Péter Mózés klinikai rektorhelyettes ismertette. Az Egyetemi Tanács a bizottság javaslatát titkos szavazással jóváhagyta.

Orvosok és a sport

Az embernek fizikailag is aktívnak kell lennie

A következőkben itt egy interjúnak kellene állnia dr. Bozsányi Győző, tiszacsegei körzeti orvossal. Interjúm alanya azonban nagyon szerény ember. Azt mondja, hogy jön ő ahhoz, hogy orvosként nyilatkozzék ebben a témában. Bár véleményét a sport bizonyos kérdéseiről nem rejti véka alá, és ha nekem megfelel, mondja, írásba is adja, mert nagyon sok mindennel, például a versenysport mai szemléletével nem ért egyet. Ezek közlése ellen pedig nemhogy kifogása lenne, de kifejezetten szeretné közreadni gondolatait.

Fiatalok a ringben

Ha valakire, akkor dr. Bozsányi Győzőre igazán érvényesek Ilosvay Selymes Péter szavai, amelyekkel az ifjú Toldit jellemezte, s amely megállapítást Arany János mottóként vett át saját Toldijába: "Erős, vastag gyermek volt kicsin korában". Inkább erős, és nem is annyira vastag gyerekről volt szó. Tény, hogy meglehetősen hamar eljutott az ökölvívásig, e nemes sportig, amelyet oly neves írók is magasztaltak, mint Hemingway, aki maga is művelte, vagy George Bernhard Shaw, aki regényt írt egy hajdani öklészről, Cashel Byronról.

Bár tény, hogy minden, a fejet gyengítetlenül eltalált ütés megrendíti a folyadék-lengéscsillapítóval is védett agyat, s minden kiütés egy-egy agyrázkódás, az öklözés nagyon alkalmas sportág a fiatalok testének erősítésére. (Az említett negatív hatásokat az enyhíti, hogy a fiatalok nagyon sokáig nem lépnek ringbe, ugyanis előbb hosszú fizikai és technikai edzésen esnek át. S amikor testileg-lelkileg annyira megerősödtek, hogy alkalmasak erre, külön vizsgán adnak számot felkészültségükről. S ha jól képzett gyerekek kerülnek a ringbe, akik nemcsak ütnek, de védekeznek is (egyszóval vívnak) ritka a fejet ért tiszta ütés, amelynek erejét manapság az amatőrök fejjvédővel is csökkentik. Egyszóval a fentieket figyelembe véve, nagyon sok szakembernek van jó véleménye az ökölvívásról, a lelki hatásokról nem is beszélve, hiszen a bokszoló a saját bőrén tapasztalja amit Hegedüs Géza például így verselt meg: "Hol ütnek, ott visszaütnek néha". S ezt hideg fejjel el is kell tudni viselni... (Lásd még: kudarctűrőkép telenségünk, mint annyi öngyilkosság oka.)

Dr. Bozsányi Győző korán megismerkedett az ökölvívással, s induláskor úgy tűnt, meg sem áll a legmagasabb csúcson. Még általános iskolás volt, de felnőtt versenyző sem igen akadt, aki a győzelem reményével vehette volna fel vele a küzdelmet.

Emellett természetesen nem hanyagolta el a többi sportágat sem. Ha nem akarja, akkor is megakadt volna rajta Vermes László testnevelő tanár, a 40-50-es évek kitűnő tornászának a szeme. Kiderült, hogy az egész iskolában Győző löki legmesszebbre a súlyt, majd később nyilvánvalóvá vált, hogy Debrecenben, de egész Hajdú-Bihar megyében is. Hogy az országos lista hányadik helyén állhatott, igazából nem volt eldönthető, 1956-ban ugyanis az országos súlylökő úttörőbajnokságot egy Milajanov Sztaszó nevű menekült görög? jugoszláv? fiatalember nyerte, aki láthatólag jóval idősebb volt mint mi. (Hadd dicsekedjem, jómagam pedig magasugrásban indultam a Margitsziget fái alatt álló úttörő-stadionban). Még gyerekszemmel is megállapíthattuk, hogy régen borotválkozik. A születési papírjait természetesen otthon, a hazájában felejtette, amit nem is lehetett felróni neki abban a nagy tolongásban, már azért sem, mert akkoriban így fejeződtek be a mesék: aki nem hiszi, annak utánajárunk. Azt viszont felróhattuk neki, miért állította, hogy csak 15 éves. Mindennek fényes bizonyítéka, hogy ilyen nevű súlylökőt azóta sem ismert a magyar sporttörténet.

Választás gyermekfővel

Győző még a Continental szállóban is tréningezett ahol a verseny idején laktunk. Megcsodáltam árnyékbokszolását, s megállapítottam, annyi idő alatt, míg más egyet üt, ő akár hármat is, és ez nagyon nagy előny. A nyolcadik osztályt még egy iskolában végeztük, de riportalanyom aztán elkerült Debrecenből. Katonatiszti pályára jelentkezett, akkoriban mindenki azt gondolta, azért, hogy ökölvívó pályafutása a Budapesti Honvédban folytatódjék. Itt ugyanis nemcsak a labdarúgóknak találták ki a gyakorlatilag profi jogállást, hanem minden tehetséges sportoló számára is. Sokáig nem hallottunk róla. Az 1956-os forradalom Budapesten érte. Sokkolta az a tény, hogy katonákat arra lehet kötelezni: magyar emberekre löjjenek. Ők hála Istennek nem kerültek harcba, hiszen elsőéves tisztiiskolásokról volt szó, élményei hatására azonban később messze elkerülte a katonai pályát, amiről már Petőfi is megírta, hogy "fene sík"

Mindenkit villámcsapásként ért a hír, amikor ki derült: Győző abbahagyta az ökölvívást. S a megletetésünk csak fokozódott, amikor azt is megtudtuk miéért. Elhatározta, orvos lesz, s az volt a véleménye, hogy a versenyszerű ökölvívás előbb-utóbb csökkenti szellemi képességeit, s megakadályozza, hogy elvégezze ezt az egyáltalán nem könnyű egyetemet.

A sportvezetők ezt természetesen nem emésztették meg egykönnyen, Győző azonban hajthatatlan volt. S még így is amikor Papp László 1957. április 29-én Debrecenben bemutató mérkőzést tartott, váltott ellenfelei közé besorolták a 15 éves Bozsányi Győzöt. Nem is vallott szégyent, a közönség nagy tapssal fogadta fellépését.

Sportra mindig legyen idő

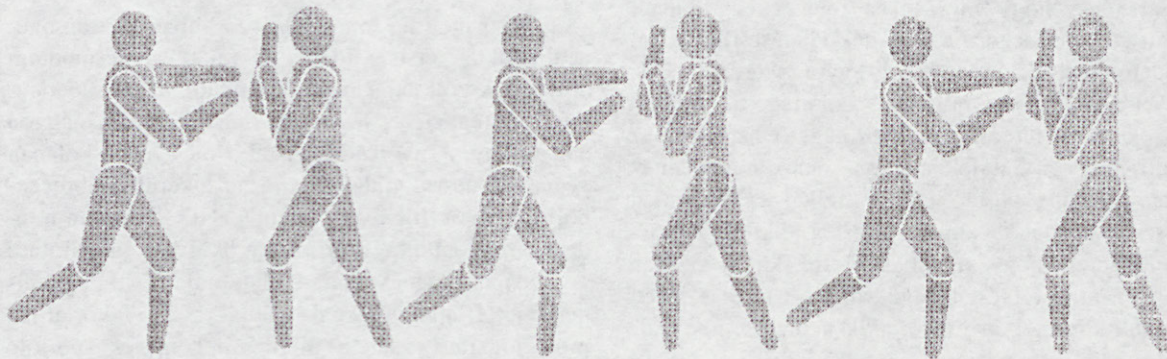
Aztán megkezdődtek az orvosegyetem hétköznapijai. Győző mindig szakított magának időt edzésre. Futott, ugrókötelezett, gimnasztikázott, technikázott, árnyékboksolással, még talán zsákolással (ez nem ugyanazt jelenti, mint a kosárlabdában, hanem kisebb-nagyobb homokzsákok püfölését) is karbantartotta izmait, frissességét, gyorsaságát. Az volt az elve - egyébként most is az -, hogy sportra mindig van, kell hogy legyen idő. Már persze annak, aki szán rá. Aki azonban szellemi munkát végez, és nem akar időnek előtte elhalálozni, annak feltétlenül úgy kell alakítania az időbeosztását, hogy jusson ideje valamiféle testedzésre. Sajnos, erre igen sok negatív példa van, éppen az orvosi foglalkozásban (az újságíróiban is, de azokra - igaz, az orvosokra is - néha lőnek).

Dr. Bozsányi Győző aztán végzés után is használt vette a sportnak, amikor a vidéki körzeti orvos szép, de megterhelő foglalkozását választotta. Tiszacsegére

kerülvén, néhány súlyzót, súlygolyót vitt magával, hogy amikor ideje van, karbantartsa velük izmait. Azt is komolyan vette, amit már korábban is hirdett: a sportág megválasztásában az életkorhoz kell alkalmazkodni, és egyre inkább kerülni a szélsőséges igénybevételt. Nála ez úgy mutatkozott meg, hogy a futást felváltotta a vadászat. Persze nem a fegyveres része, hanem az a sok kilométeres gyaloglás, amely velejárója e sportágnak.

Külön véleménye van az idősök sportjáról. 40-50 év fölött nagyon ellenzi a versenyszerű sportolást. Azt mondja, egyáltalán nem lehet hosszabb életet remélniük azoknak, akik a fiatal korukban megszo- kott intenzív tevékenységet próbálják folytatni. Sőt, éppen ellenkezőleg, a túlhajtott edzés vagy versenyzés károkat okozhat a szervezetben, és erre vezethető vissza sok, a sportolás közben bekövetkezett halá- eset. Bár erről sokat vitatkozott e sorok írójával, ab- ban mindketten megegyeztek, hogy a sportot, legyen az akár versenyzés, akár kemény edzés, csakis teljesí- tőképességünk határának figyelembevételével szabad művelni. Ezek a határok igen tágak, mindenkinek magának kell megismerni saját szervezetét, s ennek ismeretében adagolni a terhelést. Abban azonban, hogy az embernek fizikailag (is) egész életében ak- tívnek kell lennie, mindketten megegyeztünk.

Gőz József

Kérdőjel. A Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja. Felelős kiadó: dr. Gergely Lajos rektor.
Meghívott felelős szerkesztő: Magulya László. **Szerkesztőség:** a diákönkormányzat irodájában (4012 Debrecen, Nagyterdei krt. 98., II-es kollégium, földszint). **Telefon:** 411-600/5220. **Telefon/fax:** 415-753.
Tördelés-tipográfia: Magulya László (Oktatásfejlesztési Központ).
Nyomják: a DOTE házi nyomdájában. **Felelős vezető:** Telek László.
Terjesztő: a sajtógátlattási osztály és a diákönkormányzat.